

Можливості фітотерапії в лікуванні хронічних захворювань печінки та жовчовивідних шляхів

Сьогодні проблема лікування хронічних дифузних захворювань печінки та порушень з боку жовчовивідних шляхів є однією з найактуальніших у сучасній клініці внутрішніх хвороб. При цьому арсенал фармацевтичних засобів, які застосовуються в лікуванні серцево-судинної та бронхолегеневої патології, в десятки разів більший порівняно з таким у гепатології. Недостатня ефективність терапії пацієнтів з ураженнями гепатобіліарної системи (ГБС) зумовлена також функціональними особливостями останньої, зокрема функцією знешкодження ендогенних метаболітів, які можуть перетворитися на гепатотоксичні речовини (Сва І.Н., 2005; Бабак О.Я., Фролов В.М., Харченко Н.В., 2006). Ці особливості обґрунтовують доцільність застосування засобів натурального походження, в першу чергу фітопрепаратів, у пацієнтів з хронічними дифузними захворюваннями печінки.

Будь-яка рослина є міні-лабораторією, що виробляє багато речовин, корисних для здоров'я людини. Століттями для лікування захворювань органів травлення використовувалися цілющі трави. Їх застосовують і в сучасній медицині. Сьогодні основними лікувальними напрямками фітотерапії при захворюваннях ГБС є:

- функціональна патологія біліарного тракту;
- реабілітація після перенесених гострих захворювань ГБС і загострення хронічних;
- профілактика можливих рецидивів захворювань ГБС;
- відновлення порушених метаболічних процесів при стеатозах і стеатогепатитах різної етіології, простролецистектомічний синдром та ін.;
- зменшення побічної дії хіміопрепаратів;
- зниження загальної реактивності організму внаслідок дії несприятливих екологічних чинників.

Безперечними перевагами фітотерапії є можливість пролонгованого застосування без значних побічних ефектів, можливість поєднаного застосування декількох лікарських трав, а також однокласний прийом з хімічними медикаментами. Фітотерапія має м'якшу дію на організм і зазвичай не асоціюється з небажаними явищами й ускладненнями.

Сучасний асортимент лікарських засобів для терапії захворювань ГБС досить великий, що може дезорієнтувати лікаря. Загалом, сьогодні фітотерапія переживає дуже цікаві часи, наразі це вже справжня наука. Лікарські рослини для фармацевтичних препаратів вирощують, збирають і зберігають за особливих умов. У наші дні процес виготовлення лікарського засобу з рослинної сировини наближений до виробництва хімічно синтезованих ліків: спеціально обладнані підприємства із сучасними лініями, лабораторії, науково-дослідні центри. Зрозуміло, що йдеться про рослинні засоби, які мають статус лікарського фітопрепарату. Ефективність та безпека таких препаратів доведені в клінічних дослідженнях, фармакодинаміка та фармакокінетика діючих речовин добре вивчені, а вплив на організм людини абсолютно прогнозований. Таку фітотерапію має призначати лікар. Проте, яке місце в сучасній практиці сімейної медицини займають фітопрепарати, призначені для лікування захворювань ГБС, ми запитали практикуючих спеціалістів з різних регіонів країни.

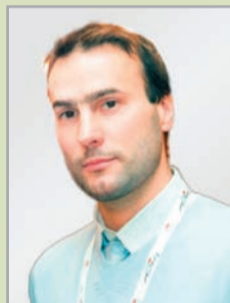

Катерина Олександрівна Чевчик, сімейний лікар ЦПМСД № 3 Шевченківського району м. Києва:

– Хвороби шлунково-кишкового тракту є досить поширеними в усьому світі, і з кожним роком у структурі внутрішніх хвороб питома вага гастроентерологічної патології збільшується. Діагностика і лікування захворювань травного тракту ускладнюються через поєднання патології різних органів і систем, оскільки ці органи не лише анатомічно, а й функціонально тісно пов'язані між собою. Враховуючи те, що протягом останніх років спектр надання медичних послуг значно розширився, діагностичні методи стали більш точними і доступнішими, підвищилася частота виявлення хвороб шлунково-кишкового тракту на більш ранніх етапах розвитку. Зазвичай ці хвороби мають хронічний перебіг і потребують тривалого спостереження. Робота лікаря загальної практики полягає не лише в лікуванні захворювань, він також має забезпечити первинну і вторинну профілактику, тобто проводити заходи щодо попередження виникнення нових захворювань і збільшення проміжку часу між загостреннями хронічних. Основою немедикаментозного лікування гастроентерологічної патології є корекція способу життя та оптимізація харчування пацієнта. Я вважаю, що сімейний лікар повинен власним прикладом доводити, що здоровий спосіб життя – це запорука щасливої родини, це та основа, яка має закладатися ще в дитинстві, адже харчові звички формуються швидко, а от відмовитися від них пацієнтам досить важко. Наше завдання – розвантажити травну систему, нормалізувати її функціональну активність.

Захворювання жовчного міхура і жовчовивідної системи є найпоширенішими серед патологій шлунково-кишкового тракту, вікових особливостей не має, але, за статистикою, жінки більш схильні до розвитку цієї патології, ніж чоловіки (співвідношення приблизно 6-10:1). Медикаментозне лікування спрямоване

на зменшення больового синдрому і диспепсичних проявів. Спектр медикаментозних засобів, що використовуються для лікування патологій травної системи, є досить широким, і важливе місце посідає фітотерапія. У своїй практиці в комплексній терапії захворювань печінки та жовчного міхура я використовую лікарський збір Фітогепатол («Ліктрави», м. Житомир), до складу якого входять квітки ромашки, пижма та календули, листя м'яти і трава дерев'я. Завдяки унікальному поєднанню компонентів Фітогепатол має жовчогінну, гепатопротекторну, спазмолітичну, протизапальну та протимікробну дію. З огляду на оптимальне співвідношення якості/ціна Фітогепатол широко застосовується в практичній діяльності сімейного лікаря і має велику кількість позитивних відгуків пацієнтів, які на власному досвіді переконалися в його ефективності та безпеці.

Владислав Валерійович Матвієнко, сімейний лікар Харківської міської поліклініки № 3:

– Сьогодні велика увага приділяється проблемі гепатопротекції в цілому і лікуванню захворювань ГБС зокрема, особливо з урахуванням того, що стан печінки безпосередньо впливає на ризик кардіоваскулярної патології і тривалість життя пацієнтів (так званий серцево-судинний континуум, за Dart, Kingwell, 2001). У цьому контексті цікавим є такий факт. В іспанському місті Балон зусиллями мера і місцевого лікаря встановлено пам'ятник печіці з написом: «Печіці, що дає життя!». На практиці в амбулаторно-поліклінічних умовах дуже часто доводиться стикатися із захворюваннями печінки і жовчовивідних шляхів, і завдання сімейного лікаря – надати своєчасну і повноцінну допомогу хворому, запобігти подальшому прогресуванню і хронізації порушень з боку ГБС. Сьогодні медицина пропонує безліч способів відновити здоров'я печінки – від дієти за Певзнером (стіл № 5) до трансплантації. «Золотою серединою» в лікуванні захворювань печінки і жовчовивідних шляхів залишається аптечна фармакотерапія, бо дієти дотримуються далеко не кожен, а дорогу операцію можуть собі дозволити ще менше хворих. Різноманіття препаратів на аптечних полицях вражає, проте багато з них не мають достатньої доказової бази ефективності. Як практичний клініцист я віддаю перевагу рослинним гепатопротекторам. Чим раніше розпочати лікування цією групою препаратів, тим більш сприятливий прогноз відновлювальної терапії печінки як паренхіматозного органа. Вдалим прикладом таких препаратів я вважаю Фітогепатол («Ліктрави», м. Житомир). Препарат добре себе зарекомендував у схемах лікування хронічних холециститів, гепатитів, дискінезії жовчовивідних шляхів, у корекції гепатотоксичного ефекту хімічних ліків. Фітогепатол, на мій погляд, має низку переваг: він економічно доступний будь-якому контингенту хворих, ефективний, зручний і простий у застосуванні. Я не стикався у своїй практиці з побічними ефектами на його компоненти. Клінічну ефективність Фітогепатолу у своїх хворих за 5-бальною шкалою я б оцінив на «5», що підтверджують дані печінкового скринінгу після лікування. Цей препарат – гідна відповідь фітонірингової терапії у Європі. Призначаючи Фітогепатол, я надійно захищаю пацієнтів і підтримую вітчизняного виробника якісного продукту.

Леся Стахівна Якимів, терапевт Амбулаторії загальної практики сімейної медицини Львівської міської лікарні № 4:

– Лікування хронічних гепатитів, де б і ким би воно не проводилося, які б при цьому не використовувалися препарати – «народні» або офіційної медицини, завжди є комплексним. Кожен елемент такого лікування по-своєму важливий.

Використання трав – значимий компонент, і проводиться воно з різним ступенем інтенсивності. Таке лікування, на перший погляд, досить складне і трудомістке, проте відновлене здоров'я печінки компенсує ці складнощі.

У своїй лікарській практиці особисто я віддаю перевагу препарату Фітогепатол («Ліктрави», м. Житомир). Завдяки вдало

підбраному складу Фітогепатол можна використовувати не тільки для лікування хронічних гепатитів. Дія збору досить широка. Пижмо знижує тонус сфінктера Одді, підвищує тонус жовчного міхура, зменшує прояви нудоти і дискомфорт, прискорює відновлення нормального травлення. Календула, м'ята, пижмо і ромашка містять ефірні олії, які мають спазмолітичний ефект, що сприяє усуненню спазму жовчних проток, болю, а отже, покращенню відтоку жовчі. На відміну від гепатопротекторів, які не впливають на бактеріальну мікрофлору, календула, ромашка і дерев'я сприяють ліквідації інфекційного етіологічного чинника і запального процесу в жовчному міхурі. Завдяки унікальному складу Фітогепатол має широкий терапевтичний ефект. Я рекомендую цей фітопрепарат усім пацієнтам в комплексній терапії та з профілактичною метою.

Олексій Олексійович Жур, лікар загальної практики Амбулаторії загальної практики – сімейної медицини № 2 м. Одеси:

– У моїй практиці сімейного лікаря широко розповсюджені захворювання гепатобіліарної системи як результат нерационального і нерегулярного харчування, нездорового способу життя, забруднення довкілля тощо, а також як наслідок медикаментозної та радіаційної терапії. Перелік захворювань печінки і жовчовивідних шляхів досить

великий і різноманітний. Для їх лікування застосовують і синтетичні препарати, в тому числі гепатопротектори, і препарати рослинного походження. Останні в порівнянні з патентованими засобами вирізняються меншою токсичністю, широким спектром дії та м'яким пролонгованим ефектом. Одним з таких препаратів є Фітогепатол («Ліктрави», м. Житомир). Це полікомпонентний засіб, до складу якого в рівних частках входять квітки ромашки, календули, листя перцевої м'яти і трава дерев'я з додаванням пижма.

Квітки ромашки містять кумарини (герніорин та умбеліферон); похідні біофлавоноїдів апігеніну, лютеоліну й кверцетину; нез'язані органічні кислоти (каприлову, антемісову, ізовалеріанову, саліцилову); фітостерини; полісахариди; вітаміни (С, нікотинову кислоту); каротин; білкові і дубильні речовини; камідь; слизи; гіркоту. Цим речовинам притаманна дезінфікуюча дія проти широкого спектра патогенної мікрофлори, а також протизапальна, жовчогінна, спазмолітична, седативна, вітрогонна й протиалергічна активність. Квітки календули містять каротиноїди, флавоноїди, тритерпенові сапоніни, смоли, слизи, дубильні речовини, ефірне масло, органічні кислоти, аскорбінову кислоту, макро- і мікроелементи. Такий склад дозволяє забезпечувати бактерицидний, протизапальний, в'яжучий ефекти. У листі м'яти перцевої містяться ментол (40-70%) і його ефіри, кетон ментон, флавоноїди, урсолова й олеанолова кислоти, що чинять спазмолітичний вплив, особливо на непосмуговані м'язи. Трави дерев'я властивий протизапальний і бактерицидний вплив, її також здавна застосовують для розширення жовчних протоків і стимуляції жовчовиділення. Для пижма характерні жовчогінний, протизапальний, фітонічний і в'яжучий ефекти.

Зазначені властивості компонентів Фітогепатолу обумовлюють його застосування при кишкових кольках, метеоризмі, спазмах шлунково-кишкового тракту, а також у разі холециститів, гепатитів, холангіту, жовчокам'яної хвороби за відсутності обтурації.

Крім того, його можна призначати у схемах підтримувальної терапії при гепатозах після масового медикаментозного навантаження, а також для профілактики утворення конкрементів у пацієнтів з некалькульозним холециститом. При цьому я рекомендую своїм пацієнтам приймати Фітогепатол згідно з інструкцією.

Як бачимо, фітотерапія сучасними «аптечними» засобами посідає почесне місце в лікувальних схемах, які призначають українські лікарі. Зокрема, препарат Фітогепатол є одним з лідерів серед лікарських призначень пацієнтам із захворюваннями ГБС.

Підготував **Роман Меркулов**

